

ภูมิปัญญาพื้นบ้าน

ชัชวาลย์ ทองดีเลิศ

kam_chatchawan@hotmail.com

ยอดดอยหลวง
เชียงใหม่

ต้นค้อดอยเชียงดาว
หรือปาล์มรักเมฆ

ดอกบัวดิน
กำลังเบ่งบาน

กล้วยไม้หายาก

ช่วงพญาล้านนา (7)

ดอยหลวงเชียงใหม่

ยามนี้วงสนทนาของคนล้านนากำลังรู้จักกันถึงดอยหลวงเชียงใหม่
แต่ละวัน สถานีวิทย์หลายแห่งก็มีรายการพูดถึงดอยหลวงเชียงใหม่ ผม
พลอยรู้เรื่องเพิ่มอีกตั้งหลายอย่างหลายประการ 'ดอยหลวง' สมญานามนี้
ต้องยิ่งใหญ่ในความรู้สึกของคนล้านนาจึงมีคำว่า 'หลวง' ต่อท้าย ดอยหลวงนี้เป็น
เทือกเขาหินปูนที่เกิดจากการเลื่อนตัวของเปลือกโลก เกิดเป็นภูเขาที่มีแนวตั้งตรง
ด้านบนเมื่อยอดแหลมทรงพีระมิดอยู่หลายแห่ง เปรียบเหมือนหลังคาวิหารโบราณ
ด้านล่างมีถ้ำเป็นหลืบเป็นห้องเล็ก ห้องโถงใหญ่ มีหินงอกหินย้อย ตกแต่งประดับห้อง
ต่าง ๆ ให้งดงามเหมือนพิฆานทิพย์บนสวรรค์ชั้นฟ้าแน่นอน

ดอกกุหลาบ
คอยเชียงดาว

มีความสูง 2,275 เมตรจากระดับน้ำทะเล จึงนับเป็นคอยสูงอันดับที่ 3 ของประเทศ เป็นรองเพียงคอยอินทนนท์และคอยผ้าห่มปกเท่านั้น แถมยังมีความงามที่แปลกไปจากคอยอื่น พื้นที่ปกคลุมไปด้วยป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าสน ป่าดิบเขา ทุ่งหญ้า และพืชที่เกิดในป่ากึ่งอัลไพน์

ป่าอื่น ๆ หอจะได้อินอยู่บ้าง แล้วที่ว่าป่ากึ่งอัลไพน์นั้นมันเป็นอย่างไรรนอ

คืออย่างนี้ ในความรู้ว่าด้วยเรื่องพันธุ์พืชตามปกติแล้ว พืชในป่ากึ่งอัลไพน์จะขึ้นอยู่ที่ความสูงประมาณ 3,000-4,000 เมตรจากระดับน้ำทะเล แถบเทือกเขาหิมาลัยโน้น แต่คอยหลวงเชียงดาวความสูงไม่ถึงแต่มีพืชในป่ากึ่งอัลไพน์งอกงามขึ้นได้อย่างมากมาย นี่จะเป็นความพิเศษเฉพาะพื้นที่จริง ๆ

ว่ากันว่าคอยหลวงเชียงดาวมีเมฆปกคลุมถึงปีละ 200 วัน จึงเป็นแหล่งรวมพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์นานาชนิด และมีหลายชนิดที่ถือว่ามีความพิเศษเฉพาะในสภาพอากาศเช่นนี้เท่านั้น มีการค้นพบพืชหายาก ดังเช่น ต้นค้อยเชียงดาวหรือปาล์มรักเมฆ กุหลาบคอยเชียงดาว กล้วยไม้สิรินธร ฯลฯ สัตว์ป่าหายากหลายชนิด เช่น กวางผา ที่หาไม่ได้ที่อื่น ไก่ฟ้าหางลายขวางที่แสนงาม ผีเสื้อขนาดใหญ่

สมิงเชียงดาว ฯลฯ

คอยหลวงเชียงดาวมีลำห้วย 4 สาย ห้วยแม่ลู ห้วยแม่กิด ห้วยแม่ทะ ห้วยแม่ณะ ไหลไปรวมกันเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำปิง แม่น้ำสายประวัติศาสตร์ เส้นเลือดสายสำคัญของคนล้านนา ที่ทำหน้าที่เติมเต็มน้ำให้กับแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำสายสำคัญของคนไทยทั่วประเทศ

ผมพาครอบครัวเดินทางไปที่เชียงดาวมาเมื่อหลายปีแล้ว โดยมีชาวบ้านคอยนำทางและอธิบายเรื่องราวของถ้ำเชียงดาวแกมมุขแบบชาวบ้านให้ได้หัวเราะสนุกสนานไปตลอดทาง

ยามที่มองยอดคอยหลวงเชียงดาวไกล ๆ ดูเหมือนแท่งหินใหญ่ตั้งตระหง่านสูงเสียดฟ้า น่าเกรงขาม ยามเข้าไปในถ้ำก็ตงามวิจิตรจนไม่คิดอยากกลับออกมา

คอยหลวงเชียงดาวถูกประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเมื่อปี 2521 มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 325,625 ไร่ เปิดให้ประชาชนทั่วไปขึ้นไปศึกษาเรียนรู้ได้ มีการดูแลไม่ให้รบกวนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์มากเกินไป และหยุดช่วงที่มีความยากลำบากและอันตรายในการเดินทาง มีชาวบ้านท้องถิ่นช่วยทำหน้าที่เป็นไกด์นำทาง และเป็นลูกหาบตลอดจนขายของเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นรายได้พอเลี้ยงชีพ

เมื่อเร็ว ๆ นี้ผมไปเยือนคอยหลวงเชียงดาวอีกครั้ง